

Vsekakor lahko trdimo, da je Skupnost muzejev Gorenjske doslej vsestransko opravičila svoj obstoj in da lahko od nje posamezni muzeji pričakujejo novih skupnih pobud in akcij z vsekakor pozitivnimi rezultati, ki bodo koristili vsej kulturni javnosti.

Janez Eržen

POROČILO O DELU LOŠKEGA MUZEJA V LETU 1964

Menim, da smo doslej s posamičnimi poročili po strokah razbijali sliko skupnega dela muzeja, ki je bila vidna le ob poročilih na občnih zborih Muzejskega društva. Ta poročila pa so veljala za dve leti, in to od občnega zbora do občnega zbora ter so vsebovala pregled dela nekako do meseca aprila v letu občnega zbora. Poročila po strokah zajemajo bolj strokovno plat, poročila za občni zbor pa daljše obdobje, ki se ne sklada s kolegarskim letom, kar skušamo prav s tem letošnjim poročilom doseči, da bi v prihodnosti imeli neprekinjen pregled o delu. Seveda bodo tudi vsa naslednja poročila vedno eno leto v zaostanku, ker je treba oddati prispevke za Loške razglede do konca avgusta. Bo pa toliko mikavneje primerjati poročila in namige v njih za bodoče delo ob zaključku leta, ko izidejo Loški razgledi in jih primerjati z dosežki ali neuspehi v pravkar minulemu letu. Vsa podobna letna poročila so zato pomembna samo kot študijsko gradivo za daljše časovno razdobje in so s tem namenom tudi pisana.

I. Splošni del

Personalne zadeve

Muzej je poslovno leto 1964 začel z osmimi zaposlenimi ali za dva več kakor v začetku leta 1963. Dne 30. aprila je prenehalo začasno delovno razmerje z upokojenim Janezom Gabrom, ki je odšel v Krajevno skupnost. Dne 23. 10. 1964 smo sklenili delovno razmerje s Cirilom Križnarjem, tesarjem in mizarjem, ki smo ga

začasno razporedili na mesto preparatorja. Prej je bil zaposlen pri Krajevni skupnosti Skofja Loka ter je več tako tesarskih kakor tudi mizarskih, zidarskih in drugih del ter povsem ustreza našim potrebam. Dne 31. 12. 1964 je prenehalo delovno razmerje čistilki in je na njeno mesto razporejena vrtna delavka. Tako je ob koncu leta 1964 bilo zaposlenih še vedno osem oseb in s prvim januarjem 1965 le še sedem. Od tega 3 strokovne moči, ena pisarniška in 3 pomožne oziroma tehnične (oskrbnik, snažilka in preparator). Nezasedeno je še vedno mesto kustosa za oddelek NOB, ki bi moral prevzeti tudi arhiv.

Za nemoteno delo v vseh oddelkih je nujno potrebno izpopolniti predvsem vsaj mesto kustosa za NOB in arhiv, za kar smo storili že vse potrebno od razpisov v časopisu do prijave prostega delovnega mesta in poizvedovali za kandidati tudi osebno, vendar vse brez uspeha.

Upravljanje osnovnih sredstev

Stanje osnovnih sredstev se je v poslovnem letu 1964 povečalo le za dva pisalna stroja, in sicer po enega novega znamke »Emona Tops« za din 175.000 din in rabljenega znamke »Kappel« s širokim valjem za 20.000 din ali v skupni vrednosti 195.000 din. Tako znaša skupna vrednost osnovnih sredstev na dan 31. decembra 1964 5.044.025 din. Sedanja vrednost osnovnih sredstev pa je za 45.397 dinarjev manjša od lanske (2.849.025 din), kar je posledica večjega odpisa, saj uporabljamo in upravljam s starimi in zastarelimi osnovnimi sredstvi. Popis vsebuje 75 predmetov osnovnih sredstev, ki so popisani na štirih straneh obrazca P-1.

Nepremičnin — stavbe, zemljišča in drugih — muzej ne vodi v svoji evidenci, ker ni prejel ne za grad ne za vrt in tudi za druge objekte nobenega akta o upravljanju. Vsi ti objekti se vodijo pri občinski skupščini kot SLP (splošno ljudsko premoženje). Objekti v muzeju na prostem pa so vpisani in vodeni kot muzejski predmeti.

Zaradi svojega specifičnega položaja in vloge, ki ju je imel vseskozi odbor Muzejskega društva pri delovanju Loškega muzeja, je bilo v poslovnem letu 1964 dvanajst skupnih sej muzejskega sveta in odbora Muzejskega društva. Na sejah so bila obravnavana vsa najvažnejša vprašanja, od katerih moramo omeniti na prvem mestu statut Loškega muzeja, ki je bil obravnavan še posebej na sestankih delovne skupnosti. Statut je skupščina občine Skofja Loka obravnavala na seji 15. 7. 1964 in ni imela nanj nobenih pripomb (obvestilo OS Skofja Loka št. 115-4, 64-5 z dne 30. 7. 1964). Na tretji seji sveta Loškega muzeja je le-ta obravnaval tudi Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov delavcev v muzeju, ki ga je sprejela delovna skupnost muzeja na svoji seji dne 13. aprila 1964. Poleg teh dveh najvažnejših vprašanj so bili obravnavani še: predračun muzeja, delovni načrt, spomeniškovarstvena vprašanja, muzejske razstave, pridobivanje novih muzejskih predmetov, spremljanje tekočega muzejskega dela po mesečnih poročilih ravnatelja na sejah, izkopavanja na Lubniku, adaptacija dvoran na gradu, krediti in finančna sredstva, organizacija dela pri podružnici v Železnikih, poslovanje in delo dežurne službe v muzeju, reorganizacija pobiranja vstopnine, ukrepi proti prekupčevalcem etnografskih predmetov, delo v muzeju na prostem, poletne prireditve, iniciativa za pravočasne priprave za 1000-letnico Loke in druga manjša vprašanja. Od mnogih obravnavanih problemov smo jih našteali samo nekaj, toda že iz teh se more natančno spoznati, da je vsako delo v muzeju budno spremljal, sproti odobril in nadzoroval upravni organ v tesni povezavi z Muzejskim društvom. V tej povezavi in spremljanju dela je pogojen tudi uspeh zavoda. Težave so samo v prejemnem dodeljevanju sredstev s strani ustanovitelja. Tako so naloge, ki si jih muzej naloži na začetku leta, opravljene v zmanjšanem obsegu, nekatere pa morajo celo odpasti.

Za leta po postavitvi muzeja na prostem je bilo značilno, da zaradi načina pobiranja vstopnine nismo mogli evidentirati vseh obiskovalcev. Vstopnino smo namreč pobirali v grajskih prostorih, vstop na grajski vrt pa je bil prost.

V letu 1964 smo način pobiranja vstopnine spremenili. Takoj ob vstopu na grad, pri železnih vratih, je moral vsak obiskovalec plačati vstopnino za ogled zbirk v gradu in za ogled muzeja na prostem na grajskem vrtu, in sicer ne glede na to, da si obiskovalec morda želi ogledati npr. le muzej na prostem. K temu koraku, ki smo ga podvzeli 1. maja, nas je sililo več okoliščin. Nekateri obiskovalci so predvsem na objektih muzeja na prostem hoteli ali nehoti povzročati precejšnjo škodo. Zato smo z uvedbo vstopnine po novem načinu hoteli takšnim obiskovalcem preprečiti vstop na grad. Želeli pa smo voditi tudi popolnejšo evidenco o obiskovalcih gradu, kar pa je bilo mogoče le na ta način. Ob uvedbi novega režima pobiranja vstopnine pa je ostalo v veljavi prejšnje pravilo, da imajo člani Muzejskega društva z izkaznico vstop prost.

Bojazen, da bo tako obisk muzeja vsaj prehodno manjši, se nam je zdela upravičena, vendar se ni izpolnila. Muzej je v letu 1964 obiskalo 16.995 oseb. Ker ne moremo objaviti razpredelnice, navajamo iz nje odlomke. Obiskovalci so prišli v muzej v 198 skupinah, od katerih je bilo 165 šolskih, 50 ostalih in 5 skupin tujcev s skupno 7805 obiskovalci, 9190 je bilo posamičnih obiskovalcev, od teh 8885 iz Jugoslavije, med njimi največ (8224) iz Slovenije, 357 pa je bilo tujcev iz 15 držav.

Evidenco o obiskih smo vodili po načinu, kakršen je v veljavi za izpolnjevanje mesečnih in letnih statističnih obrazcev Zavoda za statistiko SRS. Tako so v tabeli obiskovalci razporejeni v šolske in ostale grupe ter posameznike. Jugoslovanski obiskovalci so razporejeni po narodnosti, tuji pa po državah. Ob takem evidentiranju pa nastopajo neka-

tere težave, ki nam jih vsaj v letu 1964 ni uspelo premagati. Zelo težko je pripadnike JLA, ki so zelo pogosti obiskovalci muzeja, razporediti po narodnosti, posebno še tedaj, ko je frekvenca obiska močno povečana.

Propagandno delo

V časopisih je povprečno vsak mesec izšel daljši članek o muzeju in po dve notici s fotografijo ali brez nje. Največ člankov je izšlo v Glasu, potem v časnikih TT, Ljubljanski dnevnik, Delo, Naši razgledi (obširen članek), v revijah Duga in Tovariš, manjši članki pa še v Večeru (Maribor) in Mladini. V teh časopisih je izšlo 15 samostojnih člankov o muzeju, v 12 pa je muzej omenjen v zvezi s turizmom ali kulturnimi dogodki. Loški muzej je bil še posebej vedno omenjan v dvajsetih člankih o Škofjeloških poletnih prireditvah, in to v zvezi s prizoriščem na gradu ali kot glavni sodelavec prireditev.

Poleg časopisov je za propagando v muzeju izredne važnosti televizija, ki je v letu 1964 imela dve 5-minutni oddaji iz muzeja, in sicer o zlatih oltarjih, o poštnem vozu, reportažo o kraji slike, dvakrat pa je televizija oddajala kratko novico o muzeju. Povprečno vsako četrtletje po ena televizijska oddaja. Tudi »Filmske novosti« so posnele nekajminutni reportaži o našem muzeju na prostem, kar smo v Škofji Loki lahko videli v začetku leta 1964.

Vse to kaže na izredno zanimanje za Loški muzej in na izredno popularnost, ki jo uživa. Mnogo člankov so napisali člani kolektiva, ki se zavedajo, da ne smemo zanemarjati propagande. S poljudnimi članki pa muzej opravlja tudi svojo kulturno-prosvetno dejavnost.

II. Strokovni del

Nabava muzejskih predmetov, preurejanje zbirke

Muzej je v letu 1964 odkupil ali drugače pridobil 317 novih predmetov. Posebej bi tu omenili izreden primerek

kmečke poslikane skrinje iz leta 1687, dalje dve sicer ne povsem kompletni garnituri stilnega pohištva mlajšega izvora iz takojmenovanega »altdeutsch« stila, relikviarij iz 18. stoletja, poštni voz iz Stražišča in sani. Med manjšimi predmeti moramo omeniti preko sto kosov bankovcev in novcev različne starosti in provenience. Za sitarsko zbirko smo v Stražišču pridobili ves sitarski inventar z arhivom trgovca Benedika. Muzej bi ob večjih finančnih sredstvih mogel pridobiti tudi več predmetov, kajti le redki so še ljudje, ki muzeju poklanjajo predmete tako kot v prvih časih delovanja muzeja. Vsak čedalje bolj ceni stare predmete, če drugače ne, vsaj po denarni vrednosti, kajti čedalje več je prekupčevalcev ali samo laičnih ljubiteljev, ki dvigajo cene. Te pa so še vedno za naše razmere sprejemljive. To trditev naj podpre samo primer: slika na steklu je po cenah, ki jih je plačal muzej, veljala približno 2000 din, medtem ko je na inozemskem tržišču (po ceniku Dorotheuma iz Dunaja) stala, preračunano v dinarje, med 10.000 in 15.000 din. Lesena plastika iz 15. stoletja, ki jo je muzej odkupil pred nekaj leti za 150.000 din, je vredna danes najmanj desetkrat toliko. To tudi priča, kako vrednost muzejskih zbirk stalno narašča. Čeprav je imel muzej na razpolago majhna denarna sredstva za odkup muzejskih predmetov, je ta sredstva dobro naložil.

Spremembe in dopolnitve v muzejskih zbirkah

Tudi v letošnjem letu so zbirke Loškega muzeja doživele določene spremembe in dopolnitve. Zbirke v pritličju so še naprej ostale nespremenjene, čeprav so, oziroma bodo, tudi tu po dolgoročnem načrtu nujno potrebne večje preureditve. Le-te pa so vezane na pridobitev oziroma funkcionalno ureditev prostorov v kleti ob nekdanjem grajskem vходу. Ves načrt je seveda odvisen od večjih finančnih sredstev, ki bodo morala biti na voljo v prihodnjih letih.

Delno preurejene in zavarovane so bile letos zbirke v prvem nadstropju. Iz zbirke obrti je bilo izloženo oziroma premeščeno sitarstvo. Na izpraznjeno mesto je bilo predstavljeno usnjarstvo, ki je dotlej zavzemalo, skupaj z drugimi manjšimi obrtmi, južni del zbirke. Izpraznjeni južni del obrtne zbirke je bil uporabljen za prikaz nove obrti — strecharstva. Predstavljeni in ponazorjeni so trije načini kritja strehe: skril, slama, skodle. Uporabljen je bil tako imenovani šolski način prikazovanja. Vsak od teh načinov kritja je pokazan tako, da je razločno viden način dela, vidni pa so tudi vsi za kritje uporabljeni elementi. Manjka še ponazoritev pridobivanja oziroma prirejanja posameznih krovnih elementov, v glavnem skrilnih ploščic, škopnikov in skodl. Ta naloga bo opravljena v prihodnosti.

Sitarstvo, ki je bilo izloženo iz doseganjega okolja, je bilo premeščeno v zbirko, kjer je bila nekdanj ponazorjena kmečka hiša. Ta ponazoritev pa je v luči originalne in popolne opreme Škoparjeve hiše v muzeju na prostem izgubila svojo nekdanjo veljavo in je bila torej preureditev zbirka umestna, če ne nujna. Pri preurejevanju zbirke je bil eden glavnih namenov, ohraniti ključne attribute nekdanje zbirke, to je lesen strop in značilno kmečko peč. Odločitev, da se sem prestavi sitarstvo ob tem ni slučajna. Sitarstvo je ena najbolj čistih hišnih obrti, torej tistih, pri katerih se proizvodni proces skoraj v celoti odvija v prostorih, katerih osnovna funkcija je bivanje. Tako so nekdanji elementi v novi zbirki dobrodošlo dopolnilo prikazani obrti. Z novo postavitvijo je sitarstvo prikazano bolj nazorno in je dopolnjeno z nekaterimi novimi orodji.

Ekspoziti so bili zaradi slabega in grajanja vrednega odnosa obiskovalcev do razstavljenih muzealij pred preselitvijo v slabem stanju. Na pol izdelano sito, napeto na statvah, ki naj bi nazorno, praktično in učinkovito prikazalo delo sitarja, je bilo močno poškodovano, »knofi« žime so bili podobni bolj neure-

jenemu odpadnemu materialu kot pa lepo urejenim in povezanim snopkom žime, pripravljenim za tkanje. Vse to je bilo popravljeno in urejeno v spodobno obliko, seveda ne brez težav in stroškov. V zbirko je bila uvedena novost. Z odkupom inventarja in dokumentacije sitarskega trgovca manufakturista iz Stražišča je muzej pridobil pomemben in dragocen, morda celo edinstveni material, ki poleg vsega ilustrira tudi obdobje, ko je sitarstvo prešlo v čas manufakturnih kapitalističnih odnosov. Del tega materiala, ki naj ilustrira trgovanje s siti in zadnjo fazo razvoja sitarske proizvodnje, je že razstavljen. Z nadaljnjim študijem sitarstva v tej njegovi zadnji dobi pred zatonom, ki ga omogoča pridobljeni material, pa tudi s študijem muzeološke ponazoritve bo ta zbirka dobila svojo odločnejšo in dokončno obliko.

Makete kmečkih hiš so bile prenešene v zbirko ljudske umetnosti in tako v tej zbirki dopolnjujejo, skupno z maketo Španove hiše, prikaz kmečke arhitekture. To so glavne vidne preureditve v muzejskih zbirkah.

Letos je bilo rešeno v zbirkah še eno vprašanje. Kočljivo stanje, ki ga je vedno znova povzročal že omenjeni in vse prej kot pravilni odnos obiskovalcev do muzealij predvsem v zbirkah tkalstvo-barvarstvo, obrti in sitarstvo, je zahtevalo hitro in učinkovito rešitev.

Obiskovalce je bilo nujno zadržati v taki oddaljenosti od razstavljenega inventarja, da bi bilo onemogočeno dotikanje in otipavanje in s tem v zvezi seveda poškodovanje. To smo dosegli s preprosto pregrado, z vrvjo, napeto skozi fiksirana stojala. Ta pregraja je bila postavljena samo v že omenjenih zbirkah, ki so bile najbolj ogrožane. Karakteristika razstavljanja v teh zbirkah onemogoča uporabo vitrin, torej na pogled manj neposrednih oziroma grobih načinov za zaščito muzealij. Dejstvu, da s pregrado ni bil storjen napredek z vidika moderne muzeologije, se zoperstavlja naloga, da je

ekspozate treba zaščititi. V danem primeru pa je bila izbrana edina učinkovita možnost.

Prepariranje in restavriranje

Sredstva v višini 98.645 din so bila porabljena za razne preparate in za manjša popravila nekaterih najbolj ogroženih predmetov. Večjih preparatorskih in restavratorskih posegov ni bilo; za take naloge so tudi sredstva premajhna.

Fotografiranje

Poleg rednega dokumentarnega fotografiranja (arheološka izkopavanja, sondiranja na grajskem dvorišču, etnografski predmeti oziroma takšni in drugi spomeniki na terenu) v črno-beli tehniki z diapozitivi je muzej v tem poslovnem letu posnel v sodelovanju z Zavodom za šolski in poučni film »Sava-film« iz Ljubljane dokumentarni etnografski film o vodnem kladivu »repaču«. To je v muzejskem delu važen korak, saj bo imel poleg druge dokumentacije tudi ohranjeno uporabo predmeta, skratka živ. nazoren opis delovnega postopka ali uporabe starega stroja. Tako obdelan predmet, ki je shranjen v muzeju, zaživi v starem okolju. Film bo izredno dober učni pripomoček in nazorna razlaga delovanja strojne naprave šolski mladini ob obisku v muzeju. S tem poučnim filmom je dan temelj za bodočo kinoteko Loškega muzeja.

Muzej na prostem

V skansenu Loškega muzeja ni bilo opravljenih večjih del, ker so le-to preprečevale zapreke različnega izvora. Po planu bi ena od večjih akcij morala biti prestavitev žage-samice. Vse objekte te vrste, ki smo jih pregledali na terenu, pa smo zaradi prevelikih dimenzij morali odkloniti. Problem predstavlja tudi lokacija, saj zaradi svojevrstnega karakterja objekta ni mogoče izbirati med številnimi

variantami lokacije. Zaradi tega je bilo vprašanje žage odloženo za nedoločeni čas, do dne, ko bomo našli na našem muzejskem področju žago, ki bo po dimenzijah primerna za loški skansen. Nečemu primernemu smo že na sledi.

Prva od planiranih akcij je bila izvedena s prestavitvijo in predstavitevjo oglarstva. Lokacijo smo našli v skrajnem zapadnem kotu grajskega vrta. Objekt, oglarsko kolibo, pa smo našli in odkupili v Cabračah v juliju 1964. Opravljena so bila tudi zemeljska dela za postavitev oglarske kope, ki bo prišla na vrsto v prihodnjem letu.

Druga akcija v skansnu je bila povezana s kozolcem. Le-ta je bil postavljen že v drugem letu del na grajskem vrtu, vendar je bil tedaj provizorično pokrit z deskami, moral pa bi imeti slamnato ali škodlasto streho. Odločili smo se za slamnato in danes ima kozolec že povsem drugačen videz.

Jeseni, ko zaradi vremenskih razmer nismo hoteli tvegati večjih del na prostem, je etnograf porabil čas za terensko raziskovanje in odkril v Davči žago na skočnik ali vreteno, ki s svojimi malimi dimenzijami povsem ustreza za prestavitev v naš muzej na prostem. Ker za to leto niso bila predvidena v finančnem načrtu in delovnem programu dela za prestavitev žage, smo le-to izmerili in se omejili na določitev primerne lokacije v muzeju na prostem. Pri lociranju se je pojavil problem, tako kot že pri postavljanju mlina, kako namreč vsaj nakazati dotok vode na pogonsko kolo in tako ponazoriti funkcioniranje objekta. Zaradi vode se je število mest, kjer naj bi stala žaga, skrčilo na samo dve. Od obeh variant smo se odločili za najugodnejšo lokacijo, in sicer na platoju in pobočju nad mlinom, kjer zavije obhodna pot po robu skanska na severni strani. Lokacijo smo iskali tako, da smo iz letev postavili v naravni velikosti obrise žage in to »maketo« postavljali na vseh možnih mestih. Tako izbrana lokacija, ki je bila

kasneje podprta še s fotomontažo, je najboljša in ustreza tudi vsem drugim zahtevam.

V letu 1964 torej v muzeju na prostem ni bilo opravljenih mnogo del, ki bi že kazala dokončne rezultate. Opravljene pa so bile obsežne priprave za dela v prihodnjih letih, brez katerih si po principih dela v skansnih ne moremo zamisliti uspešnih realizacij. Prizorišče Škofje-loških poletnih prireditev je bilo v tem letu postavljeno v skansen, kar je oviralo in preprečilo večja zemeljska dela za objekte, pač pa smo uredili vse poti in negovali grajski vrt. Tudi negovanje vrta in poti je zahtevalo veliko časa, delovnih moči in sredstev, zaradi česar smo morali prestavitve žage in zidanega znamenja opustiti.

Tudi konservacija lesenih objektov v skansnu terja veliko sredstev. Preizkušeni in visokokvalitetni preparati, ki jih uporabljajo v tujini, so za nas nedosegljivi. Preizkusili smo že nekaj domačih, sicer kvalitetnih preparatov, ki pa ne ustrezajo, ker spremene prirodno barvo lesa. Iskanje zadovoljivega preparata ostane tako naloga prihodnjih let.

Arheologija

V letu 1964 je Loški muzej nadaljeval in končal z raziskovanjem prazgodovinske lokalitete v jamah Kevderc in v Lubniška jama pod Lubnikom. Raziskovanje je predstavljalo sistematični zaključek izkopavanj iz let 1958/59 in 1962. Kot vsa pretekla leta je tudi letos vodil raziskovanje arheolog France Leben, asistent SAZU, ki je leta 1958 lokaliteto tudi odkril. Cilj letošnjih raziskovanj je bil, ugotoviti razsežnost kulturnih plasti v Lubniški jami, doseči najnižji horizont v jami ter istočasno preveriti možnost paleolitske naselitve raziskovanega jamskega kompleksa.

Finančna sredstva za raziskovanje je v svojem predračunu zagotovil Loški muzej. Dela so trajala 20 dni. Pogoji dela

so bili zelo težavni, specifično jamski. Izkopani material, ki je pretežno keramičen, je kvalitativno in kvantitativno skromnejši kot tisti, ki je bil izkopan leta 1959. Pretežno gre za grobi material, le na nekaterih fragmentih so opazni sledovi inkrustacije in glajenja. Časovno ne izstopa iz okvira, ki je bil za to lokaliteto postavljen na podlagi prejšnjih raziskovanj, to je zgodnja bronasta doba. Predvidevanja, da je v Lubniški jami mogoče pričakovati tudi paleolitske najdbe, se niso uresničila. Neposredno pod razmerno tanko sterilno plastjo, ki je podlaga kulturni plasti bronaste dobe, smo naleteli na jamsko dno. Jamsko dno se v smeri od vhoda v notranjost zvišuje, tako da se kmalu izklini tudi bronastodobna kulturna plast. Raziskovanje je bilo tako končano, gradivo pa je še v obdelavi.

Med arheološka dela smo uvrstili tudi raziskovanje grajskega dvorišča. Raziskave so bile osredotočene na jugovzhodni vogal osrednjega stolpa, ki je bil porušen leta 1892. Namen raziskav je bil, ugotoviti globino temeljev in debelino zidov ter poiskati morebitne ohranjene prostore v stolpu pod sedanjim nivojem dvorišča. Dela so trajala mesec dni s štiri-rimi delavci in zaradi majhnih finančnih sredstev niso bila opravljena v celoti. Dolej nismo ugotovili globine zidov in tudi nismo našli kakih prostorov, niti nismo naleteli na ostanke obokov ali slo-pov. Te namreč nakazuje načrt stavbenika Trea iz leta 1892. Sonda je bila za dosego takih ugotovitev po svojih razsežnostih preskromna. Raziskave v letu 1964, ki so bile po obsegu skromne, predstavljajo eno izmed faz proučevanja stavbne zgodovine loškega gradu, ki bo v bodoče potekala vzporedno s polaganjem vodov centralne kurjave, sondiranjem zidnih sklepov in razpor ter pospešenim in razširjenim izkopavanjem dvorišča. Problem raziskave stavbne zgodovine gradu je po dosedanjih raziskavah in ob perspektivnem načrtu dela tako aktualen, da bo že v letu 1965 to edina

obširna naloga arheologa, čeprav je to raziskovanje povezano z arheologijo samo po metodi dela.

Železniki

Že v uvodu smo poudarili pomen Loškega muzeja in pomen podružnic ter razširjanja muzeja izven osrednje muzejske hiše. Z ustanovitvijo podružnice v Železnikih in hkrati z ustanovitvijo pododbora Muzejskega društva je muzej prevzel določene naloge in obveznosti, ki bi jih lahko strnili v nekaj skupih besedah: čimprej osposobiti železarsko zbirko v Železnikih do take mere, da bo možen njen ogled. S to nalogo so povezani tudi stroški, ki so preseglji v načrtu predvidene, kar smo krili iz sredstev, ki so bila namenjena drugim dejavnostim, a niso bila v celoti izkoriščena. Predvsem smo krili stroške za Železnike iz sredstev za razstave, ki jih nismo prirejali (razen priprav za nekatere večje), ker galerija še ni dograjena.

Dvorane

Glavna naloga v letu 1964 je bila, pridobiti sredstva za dokončno adaptacijo obeh dvoran: galerije in dvorane za zbirko NOB. V ta namen smo črpali iz lastnega investicijskega sklada 5 milijonov dinarjev, republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti pa je prispeval 10 milijonov. Ta sredstva smo vročili Komunalni banki in na podlagi garancije Občinske skupščine Škofja Loka dobili še 10 milijonov kredita. Sredstva so torej zbrana in je bilo pripravljeno vse za nadaljevanje gradnje dvoran, ki naj bi bile gotove v letu 1965. Predvsem galerija naj bi bila mesto, kjer bi poleg razstav lahko prirejali tudi muzejske večere, imeli razna predavanja, manjše komorne koncerte, tako da bi muzej postal prav z galerijo središče kulturnega življenja v Škofji Loki. Kako nam bo to uspelo, bo pokazalo prihodnje poslovno leto.

Andrej Pavlovec

MUZEJSKI IZLET

Letošnji izlet je Muzejsko društvo opravilo že 16. maja. Za cilj si je izbralo Slovensko primorje in ogled dveh muzejev. Izlet je organiziral odbornik Lovro Planina, udeležencev je bilo 58. Med vožnjo s Transturistovim avtobusom smo s pomočjo mikrofona obravnavali pokrajino, po kateri smo se peljali. Barje smo spoznali kot davno ugreznino, ki so jo zalile vode in jo zatrpale z veliko množino nanosov, iz katerih še sedaj gledajo nekdanji otoki. Omenili smo stoletna prizadevanja za izboljšanje vodnega stanja in gospodarsko izkoriščanje. Po razlagi o nekdanjem in sedanjem pomenu Vrhnike smo slišali o naravnih značilnostih Krasa, o njegovih pogojih za gospodarstvo, o posebnostih Logaške kotline, suhe doline pri Kalcah, Planinskega polja in Pivke ter kulturnih in turističnih zanimivostih krajev. V Divači je bil kratek postanek za zajtrk. Na nadaljnji vožnji smo videli Brkine, Podgrajsko podolje, Podgorski kras in Šavriška brda. Vrstili so se lepi pogledi na Miljski zaliv, na odlomljeno pečevje nad Črnim kalom, dolini Osapske reke in Rižane, na vse bolj pogoste zastopnice sredozemske flore, na obdelano Bonifiko okoli Srmina in nasip za novo luko, na gmoto Kopra, letoviške naprave Žusterne, ribiško Izolo in turistične novosti Simonovega zaliva in Belvedera.

Najprej smo obiskali Strunjan, kjer so majhne soline, rekreacijski center za invalide in cerkva z umetninami. Čez Beli križ in skozi Portorož smo dospeli v Piran. Muzej nam je razkazal ravnatelj dr. Pahor. Med razstavnim gradivom so posebno poudarjeni pomorstvo, ribištvo, sredozemska meščanska kultura in umetnostna vloga Pirana. Zanimivo je, da je nekaj predmetov zbranih tudi v Škofji Loki. Na Seči smo si ogledali na prostem stoječe izdelke Forma viva. V Kopru nas je sprejel in vodil zastopnik bolnega ravnatelja muzeja. Že sama palača Tacco vzbuja pozornost obiskovalcev, občudo-